

LHBTI-ers passen hun gedrag aan om onveilige situaties te voorkomen

De resultaten van het buurtveiligheidsonderzoek van het AmsterdamPinkPanel 2016

FACTSHEET

In deze factsheet staan de resultaten van het jaarlijkse buurtveiligheidsonderzoek van het AmsterdamPinkPanel (APP), een samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam en COC Amsterdam. Ook dit jaar deden weer een groot aantal panelleden (N=528) uit zowel Amsterdam als daarbuiten mee aan het onderzoek, dat in het najaar van 2016 plaatsvond.

Belangrijkste bevindingen van het onderzoek:

- *LHBTI-ers in het APP geven hun algemene veiligheidsgevoel in 2016 een 8,0¹ net als in 2015. LHBTI-ers die in 2016 een onveilige situatie hebben meegemaakt scoren lager: 7,1.*
- *Oudere LHBTI-ers en zij met een hoger inkomen voelen zich relatief veiliger. Alleenwonenden voelen zich relatief onveilig.*
- *Van de Amsterdamse leden van het APP voelen zij die in Amsterdam-Zuid wonen zich het veiligst in hun eigen stadsdeel en zij die in Nieuw-West wonen het minst veilig.*
- *Amsterdammers voelen zich in hun stad minder veilig dan niet-Amsterdammers in hun woonplaats.*
- *Een kwart van de APP-leden heeft in 2016 een onveilige situatie meegemaakt. Zij zijn bijvoorbeeld uitgescholden of het slachtoffer geworden van fysiek geweld. Homo's, transgenders en biseksuelen maken vaker een onveilige situatie mee dan lesbiennes.*
- *In een deel van de situaties waren omstanders aanwezig, maar zij negeerden de situatie meestal.*
- *Net als in 2015 doet een minderheid van de APP-leden die een onveilige situatie mee maken hier aangifte van.*
- *LHBTI-ers passen hun gedrag aan om zich veiliger te voelen. Het gaat hierbij vooral om het vermijden van bepaalde situaties, plekken en gedrag. Zij die een onveilige situatie meegemaakt hebben passen in grotere mate hun gedrag aan om zich veilig te voelen, dan zij die geen onveilige situatie hebben meegemaakt.*

Nieuwsgierig geworden? Lees dan de volledige onderzoeksrapportage hieronder!

¹ Op een schaal van 0 (zeer onveilig) tot 10 (zeer veilig)

Resultaten LHBTI-Veiligheidsmonitor 2016

ONDERZOEKSRAPPORTAGE

Inleiding

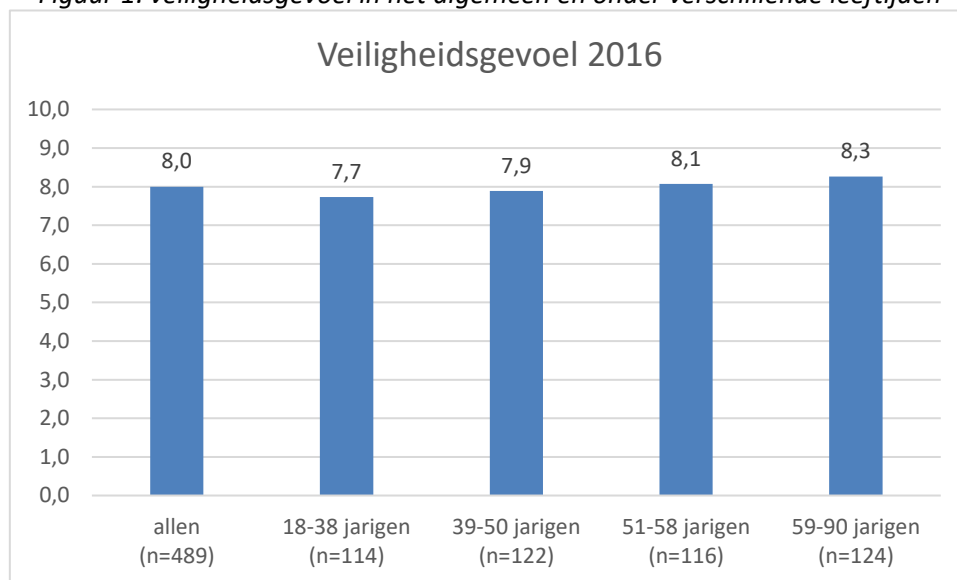
In het najaar van 2016 is het jaarlijkse APP-buurtveiligheidsonderzoek uitgevoerd. In deze korte onderzoeksrapportage worden de belangrijkste resultaten van dit onderzoek gepresenteerd. In het eerste deel van deze rapportage gaan we in op het veiligheidsgevoel van de leden van het APP. In het tweede deel zullen we ons richten op de mate waarin APP-leden verwachten in een onveilige situatie terecht te komen. In het derde en laatste deel focussen we op de daadwerkelijk meegemaakte onveilige situaties en de manier waarop APP-leden hierop reageerden.

DEEL 1: VEILIGHEIDSGEVOEL

Veiligheidsgevoel LHBTI-ers in 2016 onveranderd

Het veiligheidsgevoel van de leden van het APP is tussen 2015 en 2016 onveranderd. In 2016 gaven de leden van het APP hun veiligheidsgevoel gemiddeld een 8,0, net als in 2015. Om deze scores te meten is een schaal van 0 (zeer onveilig) tot 10 (zeer veilig) gebruikt. Anders dan in 2015 zijn er dit jaar geen verschillen gevonden tussen homoseksuele mannen, lesbiennes, biseksuelen en transgenders wat betreft hun algemene veiligheidsgevoel.

Figuur 1: veiligheidsgevoel in het algemeen en onder verschillende leeftijden

Toelichting figuur 1: Respondenten konden op de vraag 'In het algemeen, hoe veilig voel je je als LHBTI-er in jouw leefomgeving?' een cijfer tussen de 0 en 10 als antwoord geven. De getoonde waarden zijn de gemiddeldes voor alle respondenten (algemeen) en per leeftijdsgroep. De 18-38 jarigen zijn als referentiecategorie genomen. Dit betekent dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van de andere leeftijdsgroepen significant afwijken van het gemiddelde van 18-38 jarigen. Dit was bij 59-90 jarigen het geval.

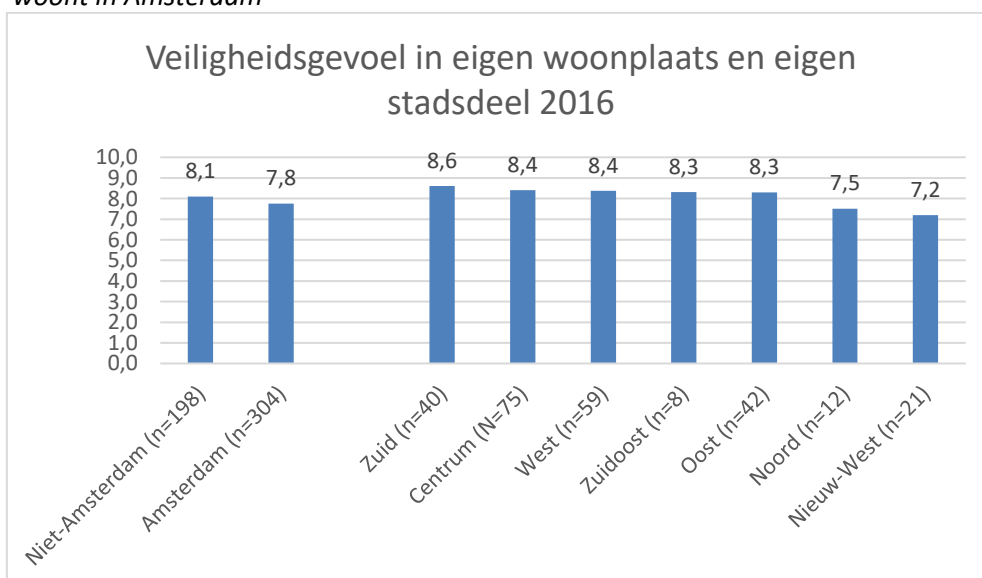
Wanneer de andere scores omtrent het veiligheidsgevoel onder LHBTI-ers verder uiteen worden gezet, zijn er met betrekking tot bijvoorbeeld de leeftijd wel verschillen te zien. Zo voelen leden in de leeftijdscategorie 59 – 90 jaar zich het veiligst (8,3) tegenover de leden in leeftijdscategorie 18 – 38 (7,7) die zich het minst veilig voelen (zie figuur 1). Ook voelen leden van het APP met een hoog (gezins)inkomen (75.000 euro of meer per jaar) zich veiliger dan leden met een lager inkomen. Daarnaast is ook de woonsituatie van invloed op het veiligheidsgevoel. Alleenwonende leden van het APP voelen zich onveiliger dan leden die niet alleen wonen. Tevens komt naar voren dat leden van het APP die in het verleden slachtoffer zijn geworden van anti-homogeweld (7,8) zich onveiliger voelen dan leden die daar geen ervaring mee hebben gehad (8,1). LHBTI-ers die in de 12 maanden voordat ze de vragenlijst invulden een onveilige situatie meemaakten, voelden zich nog onveiliger (7,1).

Amsterdammers voelen zich minder veilig in hun stad dan niet-Amsterdammers in hun gemeente

We hebben de leden van het APP ook gevraagd naar hun veiligheidsgevoel op verschillende plekken, waaronder hun stad of dorp. Amsterdammers geven hun veiligheidsgevoel in Amsterdam een 7,8, en niet-Amsterdammers hun veiligheidsgevoel in hun gemeente een 8,1. Hieruit is af te leiden dat Amsterdammers zich minder veilig voelen in hun stad dan niet-Amsterdammers in hun woonplaats. Leden van het APP die in stadsdeel Nieuw-West en stadsdeel Noord wonen, voelen zich in hun eigen stadsdeel minder veilig dan de panelleden uit de andere stadsdelen in Amsterdam (zie figuur 2).

Binnen Amsterdam worden de uitgaansgebieden Warmoesstraat (7,0) en de Halvemaansteeg (7,1) als het minst veilig ervaren. Het veiligheidsgevoel in de overige uitgaansgebieden (Zeedijk, Kerkstraat en Amstel en Reguliersdwarsstraat) is ongeveer gelijk (7,4 - 7,5). De respondenten geven hun veiligheidsgevoel in LHBTI-horecagelegenheden een 8,6 tegenover een 7,7 voor hun veiligheidsgevoel in algemene horecagelegenheden.

Figuur 2: veiligheidsgevoel in de eigen woonplaats en in het stadsdeel waar men woont in Amsterdam

Toelichting figuur 2: Stadsdeel Zuid is de referentiecategorie. Dit houdt in dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van andere stadsdelen significant afwijken van het gemiddelde van stadsdeel Zuid. Dit is het geval voor de stadsdelen Nieuw-West en Noord, waarbij de het verschil tussen stadsdeel Zuid en stadsdeel Nieuw-West het grootst is.

DEEL 2: VERWACHTING IN ONVEILIGE SITUATIE TERECHT TE KOMEN

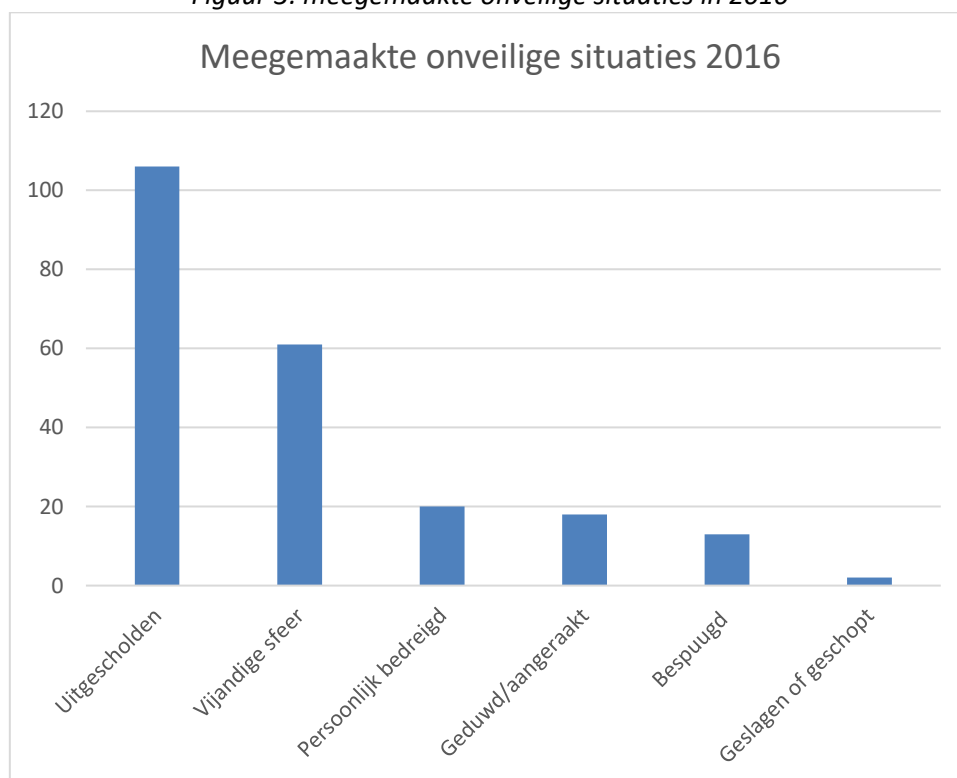
Mannen verwachten eerder in onveilige situaties terecht te komen dan vrouwen

De leden van het APP is ook gevraagd naar hoe waarschijnlijk zij het achten in de toekomst in onveilige situaties terecht te komen, omdat zij LHBTI zijn. Op een schaal van 0 (zeer onwaarschijnlijk) tot 10 (zeer waarschijnlijk) geven zij gemiddeld een 3,7 (net als in 2015).

We zien hierin weinig verschillen tussen de verschillende subgroepen. Mannen verwachten iets vaker dan vrouwen dat ze in een onveilige situatie terecht komen. Wanneer we corrigeren voor andere achtergrondvariabelen, zien we dat ook leden van het APP die eerder al te maken hebben gehad met anti-homodiscriminatie iets sterker verwachten dat zij in een onveilige situatie terecht zullen komen dan leden die daar niet mee te maken hebben gehad.

DEEL 3: MEEGEMAAKTE ONVEILIGE SITUATIES

Figuur 3: meegemaakte onveilige situaties in 2016

Toelichting figuur 3: De respondenten die hebben aangegeven dat ze minstens één onveilige situatie hebben meegemaakt het afgelopen jaar (132 respondenten), hebben daarna de vraag gekregen waar de onveilige situaties uit bestonden. Zij hebben zo samen 220 onveilige situaties beschreven. In de grafiek worden de absolute aantallen getoond.

Een kwart van de APP-leden maakte onveilige situatie mee

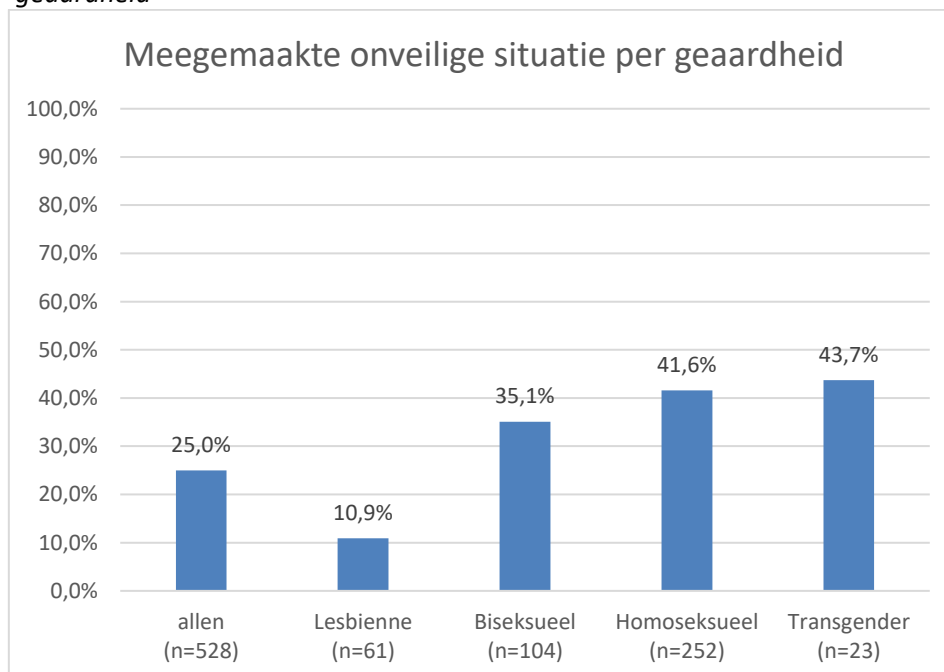
We hebben de leden van het APP ook gevraagd naar onveilige situaties die zij het afgelopen jaar daadwerkelijk hebben meegemaakt. Net zoals in 2015 geeft een kwart van de leden in 2016 aan in het afgelopen jaar één of meer onveilige situaties meegemaakt te hebben. Het gaat net als in 2015 meestal om schelden of het terechtkomen in een vijandige sfeer. De leden van het panel zijn in mindere mate persoonlijk bedreigd, geduwd en bespuugd en in de minste mate geslagen of geschopt (zie figuur 3).

Transgenders en homo's maken vaker onveilige situatie mee

Uit het onderzoek blijkt dat transgenders en homoseksuelen de grootste kans hebben om in een onveilige situatie terecht te komen, en lesbiennes de kleinste kans (zie figuur 4). Daarnaast blijkt uit de resultaten dat respondenten in de leeftijd 39 – 50 jaar (47%) en 51 – 58 jaar (46,6%) de grootste kans lopen om een onveilige situatie mee te maken (zie figuur 5).

Naarmate de leden van het APP (naar eigen inschatting) meer zichtbaar zijn op straat als LHBTI-er, hebben ze grotere kans op in een onveilige situatie terecht te komen.

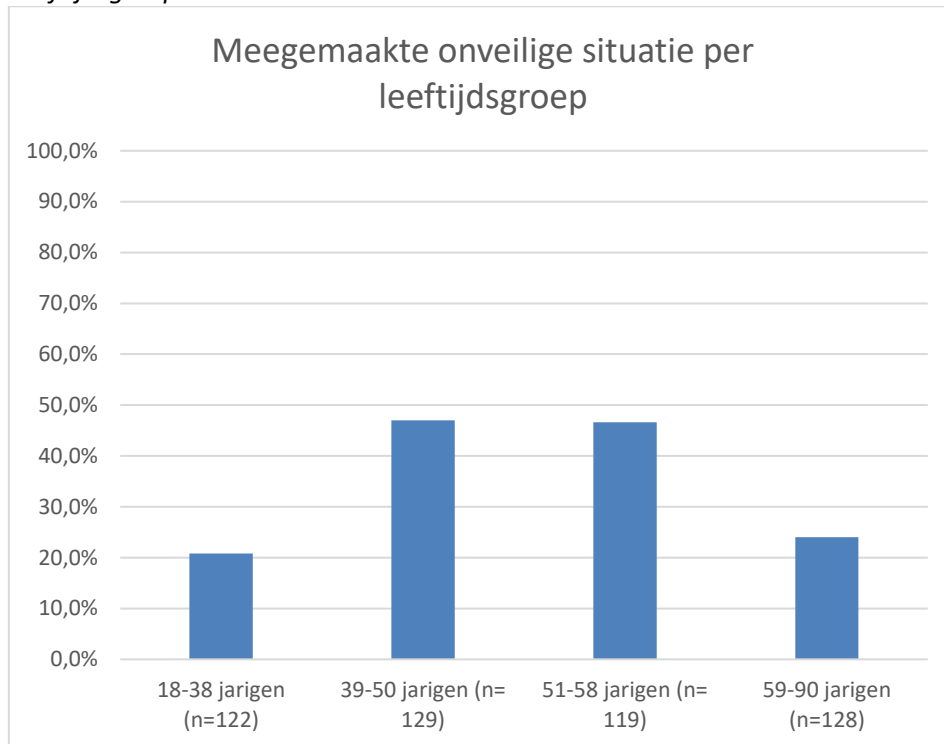
Figuur 4: minstens één onveilige situatie meegemaakt in het afgelopen jaar per geaardheid

Toelichting figuur 4: Lesbiënnës zijn als referentiecategorie genomen. Dit betekent dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van de andere geaardheden significant afwijken van het gemiddelde van lesbiënnës. Dit is het geval voor transgenders, homoseksuelen en biseksuelen.

Figuur 5: minstens één onveilige situatie meegemaakt in het afgelopen jaar per leeftijdsgroep

Toelichting figuur 5: 18-38 jarigen zijn als referenciegroep genomen. Dit betekent dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van de andere leeftijdsgroepen significant afwijken van het gemiddelde van 18-38 jarigen. Dit is het geval voor 39-50 jarigen en 51-58 jarigen.

Onveilige situatie vindt het vaakst plaats na uitgaan

De onveilige situaties vonden met name plaats bij het naar huis gaan na het uitgaan (32 keer). Dit was ook het geval in 2015. In mindere mate worden de eigen straat (11 keer), het werk (9 keer), horeca- en uitgaansgelegenheden in het algemeen (9 keer) en LHBTI horeca- en uitgaansgelegenheden (7 keer) genoemd.

Ook vullen veel panelleden een 'andere plaats' in waar de onveilige situatie heeft plaatsgevonden. Het gaat dan vooral om een park (overdag en/of 's avonds) (7 keer), op straat (7 keer) of in een andere gemeente of buurt dan waar iemand woont (6 keer).

Vooraf gevoelens van boosheid, belediging en vernedering na onveilige situatie

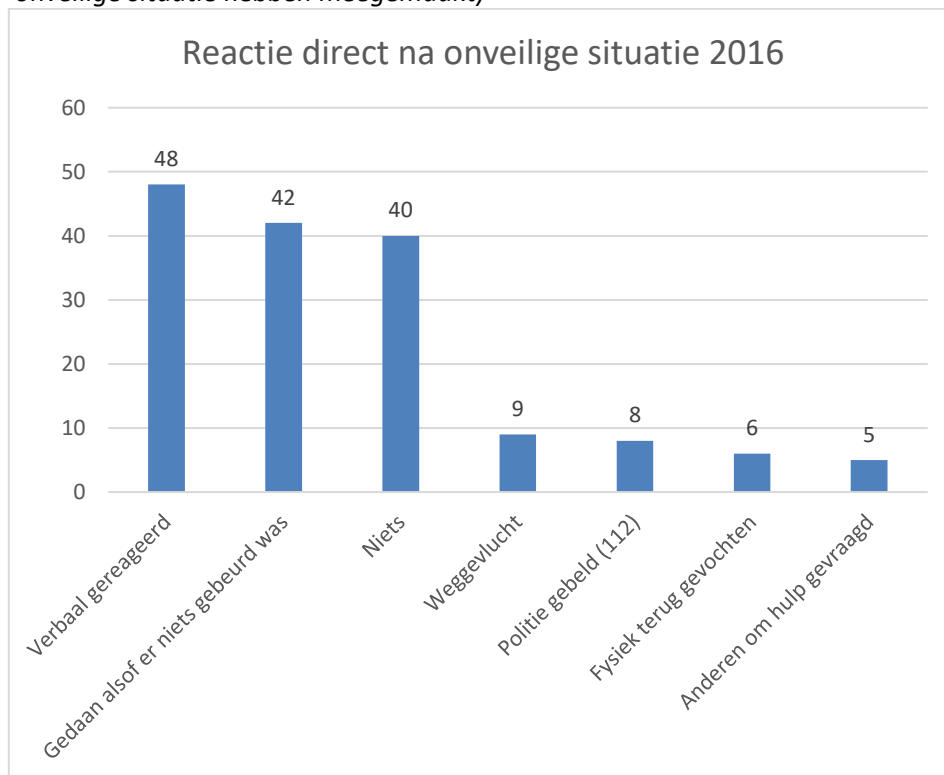
De mensen die een onveilige situatie hebben meegemaakt, hebben van verschillende emoties aangegeven hoe ze zich voelden na de situatie. Net als in 2015 voelen mensen zich vooral boos, beledigd en vernederd (negatieve emoties), maar daarnaast ook krachtig (positieve emotie), iets wat op weerbaarheid wijst.

Vooraf verbale reactie tijdens onveilige situatie

Net zoals in 2015 reageren mensen in eerste instantie vooral verbaal op onveilige situaties, ze doen alsof er niets gebeurd is of reageren helemaal niet (zie figuur 6). In tweede instantie (bijvoorbeeld de volgende dag) praten veel mensen er met vrienden over en in mindere mate wordt er met niemand over gepraat. Slechts 8% procent doet op een later moment aangifte.

Figuur 6. Reactie direct na onveilige situaties (n=124; panelleden die minstens 1 onveilige situatie hebben meegemaakt)

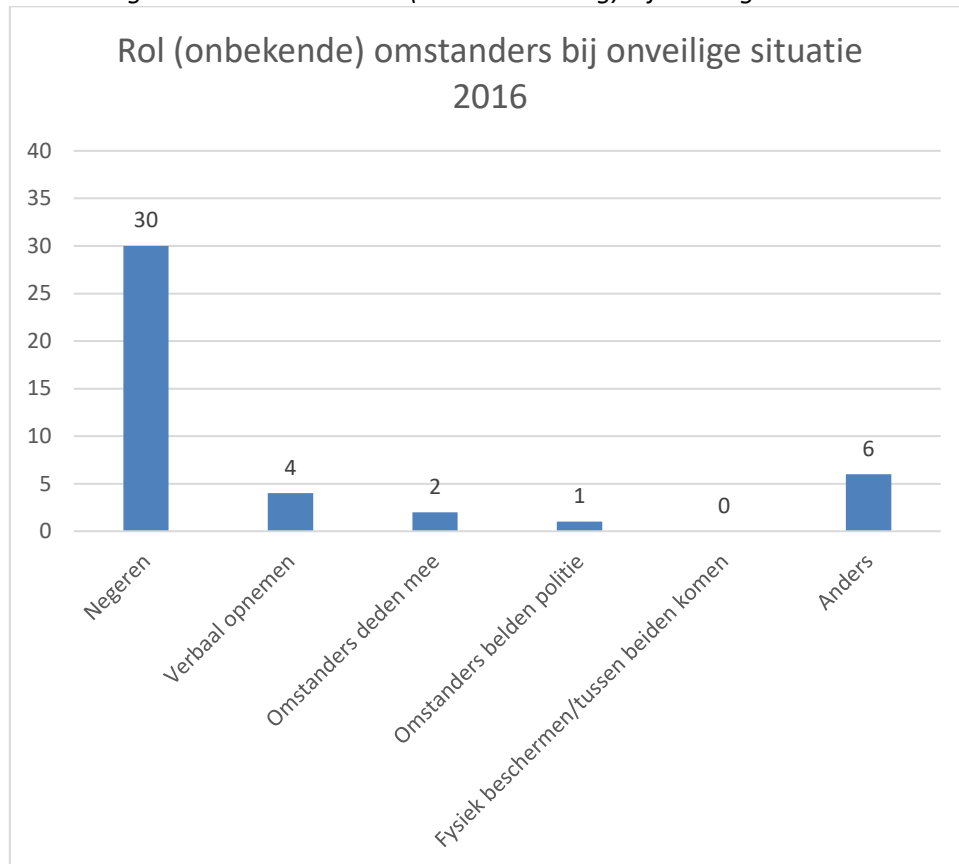
Toelichting figuur 6: Aan de panelleden die een onveilige situatie hebben meegemaakt (n=132), is de vraag gesteld wat ze hebben gedaan tijdens of meteen na de onveilige situatie. Respondenten konden op deze vraag meer dan één antwoord geven. In de grafiek worden de absolute aantallen getoond.

Omstanders negeren onveilige situatie vaak

Van de 132 panelleden die minstens één onveilige situatie hebben meegemaakt, geven er 36 aan dat er bij een onveilige situatie geen omstanders aanwezig waren. Bij 70 respondenten waren er tijdens de onveilige situatie bekenden aanwezig en bij 39 van de respondenten waren er onbekenden aanwezig. Wanneer er onbekende omstanders aanwezig waren, werd de situatie in de meeste gevallen genegeerd. In sommige gevallen namen de omstanders het verbaal op voor het slachtoffer, in enkele gevallen deden de omstanders mee met de agressor en in een enkel geval werd de politie gebeld (zie figuur 7).

Figuur 7. Rol omstanders (indien aanwezig) bij onveilige situaties

Toelichting figuur 7: Aan de panelleden bij wie er bij de onveilige situatie onbekenden aanwezig waren (n=39), is de vraag gesteld wat deze omstanders deden. Respondenten konden op deze vraag meer dan één antwoord geven. In de grafiek worden absolute aantallen getoond.

Geen aangifte doen na onveilige situatie

Van de 132 mensen die een onveilige situatie hebben meegemaakt hebben er 8 direct de politie gebeld (112) en 11 mensen hebben achteraf aangifte gedaan.

Elf mensen (van de 132 die een onveilige situatie hebben meegemaakt) geven aan dat ze bewust geen aangifte doen bij de politie.

Wat zijn redenen om geen aangifte te doen? Vier mensen vinden de onveilige situatie die ze hebben meegemaakt niet ernstig genoeg, twee mensen zijn bang dat de politie hen niet serieus neemt, één persoon is bang voor de gang van zaken (bijvoorbeeld dat hun naam bekend wordt bij de daders), één persoon schaamt zich en drie mensen geven een andere reden.

Gedragaanpassingen: onveilige plekken mijden en niet opvallen

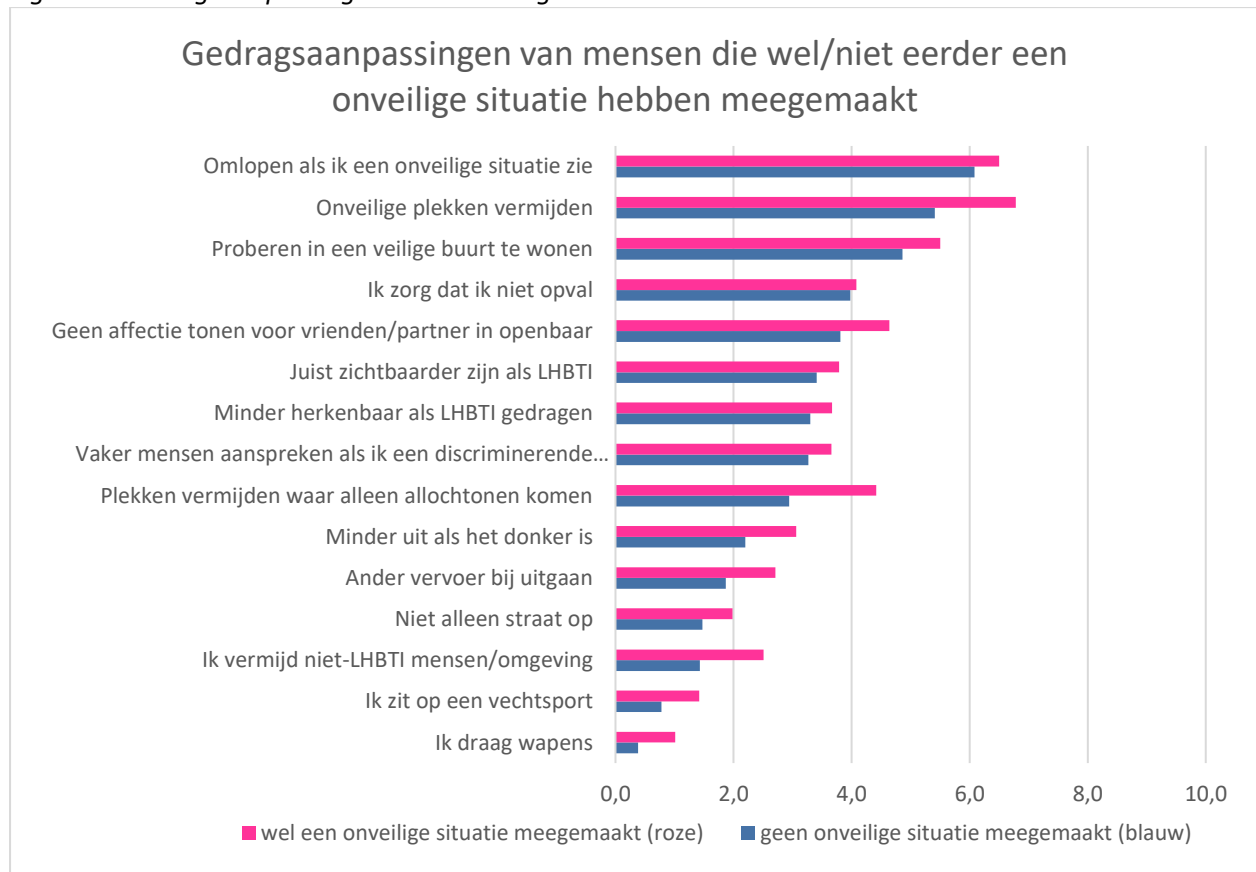
Wat doen mensen om zich veiliger te voelen als LHBTI? De respondenten hanteren verschillende tactieken. De belangrijkste drie zijn vermijden:

- omlopen bij een onveilige situatie,
- bepaalde onveilige plekken vermijden,
- proberen in een veilige buurt te gaan wonen.

Daarna volgen tactieken om niet herkenbaar te zijn als LHBTI: geen affectie tonen voor vrienden of de partner, proberen niet op te vallen en zich minder herkenbaar als LHBTI gedragen. Maar ook tactieken die juist wijzen op weerbaarheid worden redelijk veel toegepast: juist zichtbaar zijn als LHBTI of mensen aanspreken bij discriminerende situaties.

Een groot deel van de gedragaanpassingen doen mensen die al eerder een onveilige situatie hebben meegemaakt meer of vaker dan de mensen die geen onveilige situatie hebben meegemaakt (zie figuur 8).

Figuur 8: Gedragaanpassingen om zich veiliger te voelen als LHBTI.

Toelichting figuur 8: Respondenten hebben op de schaal van 1 tot 10 aangegeven in hoeverre ze bepaalde dingen doen om zichzelf veiliger te voelen als LHBTI. Er is statistisch getoetst of er verschillen zijn tussen respondenten die een onveilige situatie hebben meegemaakt en zij die geen onveilige situatie hebben meegemaakt. Dit is bij meerdere gedragaanpassingen het geval (onveilige plekken vermijden, geen affectie tonen voor vrienden/partner, plekken vermijden waar alleen allochtonen komen, minder uitgaan als het donker is, ander vervoer kiezen bij uitgaan, niet-LHBTI mensen/omgeving vermijden, niet alleen de straat op gaan, op een vechtsport gaan en wapens dragen). N=486 (geen situatie meegemaakt N=362, weergegeven in blauw; situatie meegemaakt N=124, weergegeven in roze).

Conclusie

De resultaten van het buurtveiligheidsonderzoek 2016 laten zien dat het algemene veiligheidsgevoel onder LHBTI-ers net als in 2015 vrij hoog is: een 8,0 op een 10-puntsschaal. Dit betekent echter niet dat er geen werk aan de winkel is. Zo is het veiligheidsgevoel onder LHBTI-ers die een onveilige situatie hebben meegemaakt in het jaar voordat ze de vragenlijst invulden, lager (7,1). Daarnaast blijkt dat veel panelleden weliswaar zeggen zich veilig te voelen, maar tegelijkertijd dat panelleden hun gedrag aanpassen om onveilige situaties te voorkomen. Bijvoorbeeld omlopen bij een vermoeden van onveiligheid, bepaalde plekken mijden, in specifieke buurten willen wonen, proberen niet op te vallen en in het openbaar geen affectie tonen voor vrienden of de partner. Dit duidt niet op een tolerant klimaat, maar op een klimaat waarin men liever voorzorgmaatregelen neemt. Eenzelfde patroon zagen we terug tijdens het symposium over veiligheid van het APP op 29 juli 2016. Tijdens het symposium konden aanwezigen opschrijven hoe veilig zij zich voelen en dit toelichten. Hier rapporteerden de meeste bezoekers dat zij zich veilig of redelijk veilig voelen. Maar van de mensen die zich redelijk veilig voelen, geven velen toch aan situaties te vermijden (zoals groepen jongeren) en niet hand in hand te lopen of affectie voor elkaar te tonen op straat. Ook zijn mensen alert en voelen zich kwetsbaar. De resultaten van het symposium zijn [hier](#) te vinden. Ook zien we in het onderzoek, net als in 2015, dat alleenstaande LHBTI-ers zich minder veilig voelen. Het is belangrijk dat er meer aandacht komt naar eenzaamheid onder LHBTI-ers en hoe dit hun veiligheidsgevoel kan beïnvloeden. Dit jaar zal er daarom met behulp van het AmsterdamPinkPanel een onderzoek naar sociale verbondenheid en eenzaamheid onder LHBTI-ers uitgevoerd worden.

Daarnaast blijkt dat Amsterdamse LHBTI-ers zich minder veilig voelen in hun stad dan niet-Amsterdamse LHBTI-ers in hun stad of dorp. Dit geeft aan dat er binnen Amsterdam nog de nodige stappen gezet kunnen worden om het veiligheidsgevoel van LHBTI-ers te verbeteren. In de roze uitvoeringsagenda van de gemeente Amsterdam heeft veiligheid van LHBTI-ers een belangrijke plaats en ook voor COC Amsterdam is het één van de thema's waar de focus op ligt. Het is belangrijk om te blijven monitoren of deze inspanningen effect hebben.

De resultaten van dit onderzoek onderstrepen ook opnieuw de impact van het meemaken van een onveilige situatie. Ongeveer een kwart van de APP-leden geeft aan in het afgelopen jaar een onveilige situatie meegemaakt te hebben. Zij die een dergelijke situatie meegemaakt hebben geven vaker aan hun gedrag aan te passen om zich veiliger te voelen. Daarnaast geven APP-leden die in het verleden slachtoffer zijn geweest van anti-homogeweld of discriminatie vaker aan te verwachten in de toekomst opnieuw in een onveilige situatie terecht te komen. Onderzoek onder LHBTI slachtoffers in Nederland (Feddes & Jonas, 2016) heeft laten zien dat betere ondersteuning van LHBTI-ers die dergelijke onveilige situaties hebben meegemaakt helpt bij het verwerken ervan, waardoor de impact op hun dagelijkse leven kan worden beperkt.

Methodologische verantwoording

Het Amsterdam PinkPanel (APP) is een samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam en het COC Amsterdam. Het telt ruim 1400 leden die regelmatig gevraagd worden om deel te nemen aan onderzoek over verschillende onderwerpen. De leden van het APP zijn relatief hoog opgeleid, hebben relatief hoge inkomens en zijn relatief vaak van Nederlandse afkomst.

De resultaten die in dit onderzoeksrapport gepresenteerd zijn, zijn afkomstig uit het buurtveiligheidsonderzoek, dat in het najaar van 2016 uitgevoerd is (N=528). Om het algemene veiligheidsgevoel te meten is de volgende vraag gesteld: 'In het algemeen, hoe veilig voelt u zich als LHBTI-er in uw leefomgeving?' (schaal van 0 tot 10). Om te meten in welke mate leden van het APP verwachten in een onveilige situatie terecht te komen, is gevraagd: 'In het algemeen, hoe waarschijnlijk acht u het dat u in onveilige situaties terecht gaat komen omdat u LHBTI bent, in de komende 12 maanden?' (schaal van 0 tot 10). Verder is hen gevraagd hoe veilig zij zich voelen op een aantal plekken, of zij een onveilige situatie hebben meegemaakt en hoe ze daarop gereageerd hebben.

Om verschillen tussen groepen te toetsen is gebruik gemaakt van lineaire regressieanalyse en onafhankelijke t-toetsen. Er is gekeken of correctie voor demografische kenmerken, geartheid, uit de kast zijn en stadsdeel de onderzochte relaties beïnvloedde. Dit was nauwelijks het geval. De getoonde waarden zijn niet gecorrigeerd.

Vragen en contact

Heeft u naar aanleiding van deze factsheet en onderzoeksrapportage vragen of opmerkingen?

Dan kunt u contact opnemen met COC Amsterdam/AmsterdamPinkPanel (amsterdampinkpanel@uva.nl of amsterdampinkpanel@cocamsterdam.nl). Wilt u meer weten over Roze in Blauw of het Meldpunt Discriminatie? Bezoekt u dan eens:

- <https://www.politie.nl/mijn-buurt/lokale-initiatieven/05---amsterdam/roze-in-blauw.html>
- <http://www.mdra.nl/>

Deze rapportage gebruiken

Wilt u (onderdelen van) deze rapportage gebruiken of overnemen? Dat mag! We vragen u dan wel dit rapport te noemen:

COC Amsterdam en UvA (2017) LHBTI-ers passen hun gedrag aan om onveilige situaties te voorkomen. De resultaten van het buurtveiligheidsonderzoek van het AmsterdamPinkPanel 2016

Verwijzingen

Feddes & Jonas (2016) LGBT Hate Crime, Psychological Well-Being, and Reporting Behaviour: LGBT Community and Police Perspectives. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam

